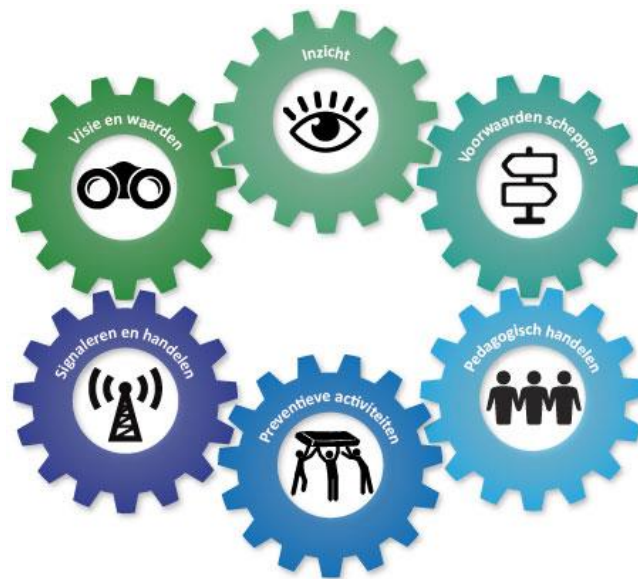

versie jan. 2020

1. Sociale veiligheid

Inhoudsopgave

1. Visie en waarden
2. Inzicht
3. Voorwaarden scheppen
4. Pedagogisch handelen
5. Preventieve activiteiten
6. Signaleren en handelen

Subdocumenten

1.1 Actief burgerschap en sociale integratie

1.2 Anti-pest Protocol

- Stappenplan Anti-pest protocol

1.3 Protocol grensoverschrijdend gedrag

- Procedure bij grensoverschrijdend gedrag (time-out)
- Procedure bij schorsing/verwijderen van leerlingen

1.4 procedure schorsen en verwijderen van leerlingen

Inleiding

In een veilig schoolklimaat zijn er grenzen en regels, wordt er adequaat opgetreden tegen grensoverschrijdend gedrag en worden leerlingen aangemoedigd om positief gedrag te laten zien.

Pesten is een ernstig maatschappelijk probleem, dat De Hoeksteen pro-actief, in samenwerking met relevante partijen, moet aanpakken. Dit is het meest effectief als de aanpak een onderdeel is van een brede aanpak van de sociale veiligheid in de school.

Dit beleid is bestemd voor:

1. Personeel, ouders en leerlingen van de school.
2. Andere personen die in opdracht van de school werkzaam zijn, zoals gastdocenten, vrijwilligers, stagiaires.
3. Ouders die ondersteunende werkzaamheden verrichten.
4. Bezoekers van de school.

SOCIALE- EN EMOTIONELE ONTWIKKELING

Vanaf de allereerste dag dat een kind bij ons op school komt wordt hij/zij geobserveerd. In de groepen 1 en 2 wordt de ontwikkeling van het kind op de voet gevolgd. Wij gebruiken hiervoor het Ontwikkelingsvolgmodel BOSOS. Dit model volgt de ontwikkeling van het kind op alle terreinen waaronder de sociaal-emotionele ontwikkeling. Vanaf groep 3 gebruiken we het volgmodel 'ZIEN'.

Aspecten waar naar gekeken wordt zijn o.a.:

Zelfbeleving, zelfbesef, competentie

Het kind vergelijkt zichzelf bewust met anderen en verbindt daaraan waarderingen over de eigen vaardigheden (competenties) en die van anderen, denkt bewust na over zichzelf; stelt eigen behoeften lange tijd uit of ziet ervan af.

Zelfstandigheid, autonomie

Het kind voert zelfgekozen en in deeltaken aangeboden complexe activiteiten zelfstandig uit; kiest bewust en komt tot eenvoudig planningsgedrag.

Emotioneel welbevinden

Het kind onderkent en benoemt de basisgevoelens bij anderen en zichzelf en speelt hierop in.

Relatie met kinderen

Het kind heeft langdurige contacten waar het kind zich begint te verplaatsen in de ander.

Omgang met regels, afspraken en materialen

Voelt zich verantwoordelijk voor gemaakte afspraken en materiaalgebruik en spreekt anderen hierop aan.

Het doel van de observaties, gesprekken en dergelijke is om zo vroeg mogelijk het kind te onderwijzen in en het betrekken bij het creëren en deelnemen aan een veilige school-, leef- en werkomgeving. En daarmee kun je niet vroeg genoeg beginnen.

Tevens gebruiken wij voor godsdienstonderwijs de methode **Trefwoord**. Deze methode, gericht op eigentijds bijbelonderwijs, is uitermate geschikt gebleken voor sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. In deze methode worden de christelijke normen en waarden d.m.v. verhalen, voorbeelden, discussie en gesprekjes naar voren gebracht. Het gaat ook over zelfrespect, zelfvertrouwen enz.

Visie en waarden

Visie

In onze visie op onderwijs geeft De Hoeksteen aan dat het belangrijk is dat ouders, kinderen en teamleden zich veilig voelen op school. Het woord veiligheid is vooral een woord van beleving en gevoel. Veiligheid ervaart iedereen anders en iedereen vindt veiligheid ook in andere dingen.

Als je sterk bent van binnen, als je assertief bent en gezond kunt communiceren, ervaar je jouw omgeving anders. Je laat ander gedrag zien dan wanneer je jezelf zwak en onzeker voelt en wanneer je niet in staat bent je positief uit te drukken.

Veiligheidsbeleving is een wisselwerking binnen jezelf en tussen jou, de ander en de omgeving. Naast het bieden van een fysiek veilige omgeving, het stellen van grenzen binnen herkenbare normen en waarden in de school en het hebben van duidelijke regels en afspraken in de klas, zien wij dat de belangrijkste basis ligt in onszelf als mens.

Waarden

De sociale veiligheid op school is gebaat bij een sfeer waarin harmonie en respect centraal staan en waarin pesten en ander agressief gedrag niet worden getolereerd. Een open en ondersteunende cultuur, waarin leerlingen een eigen verantwoordelijkheid hebben, bevordert hun welbevinden en vermindert problematisch gedrag.

Het is belangrijk dat leerlingen, personeel en ouders zich bewust zijn van de kernwaarden en de daarvan afgeleide normen en regels die op De Hoeksteen gelden en dat deze nageleefd worden.

Pesten en ander ongewenst gedrag worden sneller gesignaleerd en aangepakt als er iemand aangesteld is die speciale aandacht heeft voor sociaal veiligheidsbeleid en die monitort of de aanpak werkt.

De naam van de interne vertrouwenspersoon staat in de schoolgids vermeld. Zij is voor leerlingen, ouders en personeel het aanspreekpunt waar je met (hulp)vragen op dit gebied terecht kunt.

Inzicht

Leerlingen doen op school niet alleen vakkennis en – vaardigheden op, het is ook een plek waar zij leeftijdsgenoten ontmoeten, waar ze kennis maken met; de samenleving, met normen, waarden en omgangsvormen. Hier hoort bij dat zij leren, oefenen en soms ook grenzen overschrijden. Didactiek en pedagogiek begeleiden dit leer- en ontwikkelproces.

Onder grensoverschrijdend gedrag kunnen wij een aantal begrippen samenvatten:

- **Agressie en geweld**

Hieronder vallen pesten, psychisch of fysiek lastigvallen, bedreigen of aanvallen van anderen. Pesten is een maatschappelijk probleem. Samenwerking van alle betrokken partijen is noodzakelijk!

- **Diefstal**

Hieronder valt het heimelijk wegnemen of zich onrechtmatig toe-eigenen van andermans bezittingen.

- **Discriminatie**

Hieronder valt het in welke vorm dan ook doen van uitspraken over het verrichten van handelingen of het nemen van beslissingen over personen die beledigend zijn voor personen, vanwege hun ras, godsdienst, geslacht, beperking, levensovertuiging, leeftijd en/of seksuele geaardheid dan wel het maken van enig onderscheid op basis van deze factoren.

- **Intimidatie**

Hieronder valt ongewenste (seksuele) toenadering in de vorm van verzoeken om (seksuele) gunsten en/of ander verbaal, non verbaal of fysiek gedrag.

- **Vandalisme**

Hieronder valt het met opzet vernielen, beschadigen of onbruikbaar maken van andermans bezittingen.

Voorwaarden scheppen

Een schoolbrede aanpak

Om een sociaal veilig klimaat te kunnen creëren zet De Hoeksteen meerdere met elkaar samenhangende interventies, programma's en methoden in op individueel niveau, op klassikaal niveau en op schoolniveau.

Wij betrekken de school (teamleden), de ouders en de omgeving bij de aanpak.

Grensoverschrijdend gedrag houdt meestal niet op bij het verlaten van het schoolplein. Het zet zich vaak voort op weg naar huis, bij sportverenigingen en op internet of via sociaal media. Maatregelen richten zich niet alleen op de leerling die grensoverschrijdend gedrag vertoont, maar ook op de schoolomgeving, de thuisomgeving en op leeftijdsgenoten.

Schoolregels

Ouders

Van de ouders hebben we de volgende verwachtingen:

1. Ten opzichte van hun eigen kind(eren)
 - Ouders zorgen ervoor dat hun kinderen op tijd op school zijn, voldoende eten en drinken bij zich hebben en weer op tijd opgehaald worden. Kinderen hebben kleding aan die past bij het jaargetijde.
 - Ouders tonen interesse in de ontwikkeling van hun kind op school en zijn actief betrokken door bijv. de ouderavonden te bezoeken en contact te onderhouden met de groepsleerkracht.
 - Ouders praten met hun kind positief over de school. Meningsverschillen tussen ouders en school worden op school besproken.
2. Ten opzichte van andere kinderen en ouders:
 - Ouders tonen respect
 - Ouders mengen zich niet direct in een conflict wat hun kind op school heeft met een ander kind, maar bespreken dit met de groepsleerkracht, de coördinator of directie.

3. Ten opzichte van leerkrachten en andere teamleden:

- Ouders tonen respect
- Ouders zijn bereid, indien er problemen zijn met hun kind, in gesprek te gaan met de leerkracht, intern begeleider en/of directielid.

Teamleden

Van de teamleden hebben we de volgende verwachtingen:

1. Ten opzichte van de leerlingen:

- Teamleden tonen respect voor de leerlingen, door bijvoorbeeld vragen, opmerkingen en problemen van leerlingen serieus te nemen.
- Teamleden zorgen dat de school- en groepsregels duidelijk zijn voor leerlingen (abstracte regels worden door teamleden vertaald in concreet gedrag. Teamleden gaan in gesprek bij overtreding van de regels etc.).
- Teamleden geven het goede voorbeeld in hun omgang met elkaar, ouders en leerlingen.

2. Ten opzichte van de ouders:

- Teamleden tonen respect voor ouders/opvoeders en erkennen dat zij de eerstverantwoordelijken zijn voor de opvoeding van hun kind.
- Teamleden nemen ouders serieus wanneer deze een vraag of probleem bespreekbaar maakt.
- Teamleden zijn bereid, indien er problemen zijn met een leerling, in gesprek te gaan met de ouders, indien nodig met de intern begeleider en/of directielid.
- Teamleden zijn bereid kritisch naar hun eigen handelen te kijken.
- Teamleden houden ouders zo goed mogelijk op de hoogte van alle ontwikkelingen die hun kind op school doormaakt.

3. Ten opzichte van andere teamleden:

- Teamleden dragen een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het reilen en zeilen op school en voor alle leerlingen die de school bezoeken.
- Teamleden zijn publiekelijk loyaal ten opzichte van elkaar en trekken één lijn in de wijze waarop zij omgaan met ongewenst gedrag van leerlingen.

Leerlingen

Van de leerlingen hebben wij de volgende verwachtingen:

1. Ten opzichte van andere leerlingen:

- Leerlingen gaan op een vriendelijke manier met elkaar om.
- Leerlingen proberen om onderlinge problemen op te lossen zonder verbaal of fysiek geweld, indien nodig wordt het oplossen ondersteund door een leerkracht.
- Leerlingen zijn gezamenlijk, met elkaar en de leerkracht, verantwoordelijk voor een prettige, veilige en open sfeer in de groep waarin ieder kind zichzelf kan zijn.
- Niet alleen de eigen leerkracht, maar alle volwassenen die in dienst zijn van De Hoeksteen mogen een leerling aanspreken op hun gedrag.

2. Ten opzichte van leerkrachten en andere teamleden:

- Leerlingen tonen respect.
- Leerlingen accepteren het gezag en autoriteit van iedere leerkracht, als wel van andere teamleden zoals directie, administratief medewerker, onderwijsondersteunend personeel, stagiaires en overblijfouders.

3. Ten opzichte van materialen van school, van hen zelf of van andere kinderen:

- Leerlingen behandelen spullen met zorg.
- Leerlingen nemen niet onnodig kostbare spullen mee naar school.

Voor een ieder die de school betreedt geldt dat grensoverschrijdend gedrag (agressief gedrag verbaal en/of fysiek, geweld, diefstal, discriminatie, intimidatie, vandalisme) niet wordt geaccepteerd!

Pedagogisch handelen

Pedagogisch vakmanschap

Leerkrachten spelen een belangrijke rol bij het creëren van een sociaal veilig klimaat. Zij kunnen grensoverschrijdend gedrag tijdig signaleren en adequaat ingrijpen. Leerkrachten dragen normen en waarden uit en laten leerlingen voorbeeldgedrag zien. Dit vereist pedagogisch vakmanschap.

Burgerschapsvorming

Leerlingen groeien op in een steeds complexere en multiculturele maatschappij. Op onze school vinden wij het belangrijk om de leerlingen op een goede manier voor te bereiden op die maatschappij. Aandacht besteden aan burgerschapsvorming en sociale integratie is een wettelijke opdracht. Bij ons op school is burgerschapsvorming niet een apart vak; het is verweven in ons totale onderwijsaanbod.

Onderwijs in burgerschapsvorming krijgt bij ons op school aandacht in de vorm van:

- kennisoverdracht: bijvoorbeeld geestelijke stromingen, democratie, discriminatie, rechtspraak, verkiezingen etc.
- houding/attitude: samenwerken, samenspelen, verantwoordelijkheid, zelfstandigheid.
- sociale vaardigheden: hoe ga je om met jezelf, met anderen en met de omgeving
- de school als oefenplaats: schoolregels, klassenregels, leren omgaan met conflicten.

Basiswaarden

Op onze school hanteren wij de volgende basiswaarden van de democratische rechtsstaat:

- ✓ Vrijheid van meningsuiting
- ✓ Gelijkwaardigheid
- ✓ Begrip voor anderen
- ✓ Verdraagzaamheid
- ✓ Afwijzen van onverdraagzaamheid
- ✓ Afwijzen van discriminatie

Ongewenste opvattingen, houdingen en gedragingen van onze leerlingen corrigeren wij.

Zie ook subdocument 1.1 Actief burgerschap en sociale integratie

Preventieve activiteiten

Op CBS De Hoeksteen organiseert het team preventief activiteiten om te zorgen dat er een sociaal veilig en positief klimaat heerst op school. Het begin van het schooljaar is cruciaal voor het realiseren van een sociaal veilig klimaat in een klas. Dan begint de groepsvorming.

Als leerkracht druk je in deze fase een positief stempel op de sfeer en spreek je met de leerlingen duidelijke regels af (zie klassenregels). Je creëert een positief klimaat, waar iedereen in de groep de rest van het jaar de vruchten plukt.

Er wordt binnen alle groepen bewust gewerkt aan groepsvorming, groepssfeer en het neerzetten van een positief en veilig klassenklimaat.

In deze weken staan de school- groeps- en pleinregels centraal. Het doel van deze weken is om door begeleiding van de leerlingen te komen tot een positief goed functionerende groep. De groepsvorming staat centraal en met elkaar worden klassenregels opgesteld.

Als school zijn er ook algemene schoolregels als het gaat om gedrag. Daarom houden wij ons aan de volgende regel:

Zorg voor jezelf en zorg voor de ander

Op De Hoeksteen vinden we het belangrijk dat iedereen op school goed en gezond met elkaar omgaat. Sociale omgangsvormen en leefregels zijn belangrijk.

Klassenregels

De schoolregel vormt het kader voor de klassenregels die:

- een vertaling zijn in concreet gedrag.
- een vertaling zijn naar leeftijdsniveau van de betreffende groep.
- een detaillering is naar het omgaan met elkaar binnen de groep.

Daarnaast zijn klassenregels vaak afspraken die in de betreffende groep gelden om de organisatie in de groep zo soepel mogelijk te laten verlopen. De klassenregels worden gemaakt door de groepsleerkracht, voor zover mogelijk in samenspraak met de leerlingen uit de groep. De klassenregels zijn positief gesteld.

Leerlingtevredenheid

Elke twee jaar houden we onder de leerlingen een leerlingtevredenheidspeiling. Deze wordt in de groepen 5 tot en met 8 individueel via de computer afgenomen. De resultaten worden daarna door de leerkrachten en team bekeken en besproken. De leerlingen geven anoniem een mening op een vijfpuntsschaal, zij hebben in de peiling de ruimte om opmerkingen toe te voegen.

Uit de tevredenheidspeiling komen gemiddelden. Wij streven ernaar om alle gemiddelden boven de vier te halen met de groep.

Online veiligheid

Vooral jongeren hebben niet altijd door waar hun digitale acties toe kunnen leiden. Soms lijkt iets onschuldig maar heeft het grote gevolgen en kan het zelfs strafbaar zijn. Met de leerlingen wordt aan de hand van echte casussen onderzocht wanneer een grens wordt overschreden.

Zie ook protocol ict en internet

Zien

Op De Hoeksteen maken we gebruik van de Sociale Competentie Observatie Lijst (Zien). Dit is een digitaal leerlingvolgsysteem voor sociale competentie en bestaat uit vragen over concreet gedrag in sociale situaties op school.

Doel van Zien: Voor het onderwijs het meten en volgen van de sociale competentie van leerlingen om leerlingen te kunnen signaleren die extra aandacht behoeven voor het ontwikkelen van sociale competentie. Aldus een bijdrage leveren aan het opstellen van groeps- en individuele (be)handelingsplannen. De leerkracht vult Zien per leerling tweemaal per jaar in: één keer rond de herfstvakantie en de tweede keer rond de meivakantie.

Leerlingvragenlijst Zien: Het meten van het oordeel van de leerling over de eigen sociale competentie. Het oordeel van de leerkracht, gemeten met Zien, vergelijken met de resultaten van de Leerlingenvragenlijst Zien. Leerlingen selecteren en voorbereiden op het werken aan sociale competentie. De leerlingvragenlijst Zien wordt door de leerlingen twee keer per jaar zelfstandig via een computerprogramma ingevuld.

Signaleren en handelen

Ongewenst gedrag kan in zwaarte zeer variëren, bijvoorbeeld van een ruzietje op het schoolplein tot het stelen van andermans spullen, het eten van kauwgom tot het structureel pesten van klasgenootjes. Ongewenst gedrag is daarom verdeeld in vijf categorieën, bij iedere categorie behoren specifieke verplichte acties en mogelijke acties.

Categorie 1: Incidentele overtredingen

Incidenteel les verstorend gedrag, herhaaldelijk maar niet (doel)bewust les verstorend gedrag, ongehoorzaamheid en/of slecht luisteren, onbeleefdheid t.o.v. de leerkracht of andere volwassenen, onzorgvuldig omgaan met materiaal, schelden of vloeken (in opwelling/vanuit emotie: binnen proporties), fysiek geweld binnen proporties t.o.v. andere kinderen (een klap, een schop e.d. tijdens een ruzie), stiekem gedrag.

De groepsleerkracht neemt pedagogische maatregelen om het gedrag van de leerling zodanig te corrigeren dat de leerling, binnen afzienbare tijd het ongewenste gedrag afneemt dan wel verdwijnt.

Verplichte acties:

- geen

Mogelijke acties:

- Worden door de leerkracht zelf bepaald. Eventuele straf wordt altijd mede bepaald door de leeftijd van het kind en de aard van de overtreding.
- Het is in zijn algemeenheid aan te bevelen een straf zoveel mogelijk te laten samenhangen met de overtreding (bijv. niet meedoen tijdens de kring = buiten de kring plaatsen; niet werken tijdens de les = lesstof verwerken in de eigen tijd, enz.).
- Daarnaast straffen als:
 - Voor een beperkte periode (korter dan een dagdeel) naar een andere klas.
 - Nablijven (altijd ouders op de hoogte stellen!).

Categorie 2: Aaneenschakeling van incidentele overtredingen of ernstiger misdragingen.

Herhaaldelijke overtredingen als onder 1 of moedwillig schade toebrengen aan materiaal, incidenteel pest-/treitergedrag, brutaliteit t.o.v. de leerkracht of andere volwassenen (verbaal en/of non verbaal), schelden of vloeken (ofwel met regelmaat, ofwel in ernstige mate), liegen, oneerlijk zijn.

Verplichte acties:

- Aantekening in leerling dossier.
- Ouders op de hoogte stellen van het ongewenste gedrag (schriftelijk, telefonisch of in een gesprek).
- Gesprek met de leerling (oorzaak overtreding, mogelijkheden voor de leerling om tot gedragsverandering te komen/het een volgende keer anders aan te pakken).

Mogelijke acties:

- Overleg met IB over mogelijk plan van aanpak in de klas.
- Sanctie van de leerkracht (zie onder 1).

Categorie 3: Voortduring van overtredingen als onder 1 en 2 of ernstiger misdragingen.

Voortduring van overtredingen als onder 1 en 2 of stelen (eenmalig 'klein' of jonger kind), discriminatie, fysiek geweld t.o.v. leerkracht of andere volwassenen, buitenproportioneel fysiek geweld t.o.v. andere leerlingen, intimidatie of bedreiging andere leerlingen.

Verplichte acties:

- Aantekening in leerlingdossier.
- Ouders op de hoogte stellen van het ongewenst gedrag in een gesprek (niet schriftelijk of telefonisch) al dan niet ondersteund door IB.
- Gesprek met de leerling (oorzaak overtreding, mogelijkheden voor de leerling om tot gedragsverandering te komen/ het een volgende keer anders aan te pakken).
- Overleg met IB over aanpak in de klas.
- Overleg met IB wat betreft straf.
- Melding bij directie.

Mogelijke acties:

- Straffen (in overleg met IB) als herhaaldelijk nablijven, uit de klas verwijderen voor bepaalde tijd (dagdeel, dag), uitsluiting van bijzondere activiteit (kerstdiner, schoolreis enz.) indien ze geen verbetering laten zien.
- Gesprek met ouders over het op één lijn brengen van de benadering van school en thuis van het probleem.
- Gesprek met ouders over mogelijke hulpverlening, bijv. SMW.
- Overleg met IB over mogelijke aanmelding voor breed overleg of bij zorgteam (Kindkracht).

Categorie 4: Structureel onaangepast gedrag.

Voortduring van onder 1 en 2 genoemde overtredingen of herhaling/voortduring van de onder 3 genoemde 'ernstiger misdragingen'. Stelen ('ernstig', ouder kind).

Verplichte acties:

- Aantekening in leerling dossier i.v.m. dossiervorming.
- Overleg met coördinator en directie.

- Gesprek met ouders (niet schriftelijk of telefonisch) plus IB of directie waarin ouders verplicht worden actie te ondernemen (bijvoorbeeld hulp zoeken, contactschrift bijhouden, onderzoek zorgteam) om aan gedragsverandering mee te werken (zo niet: dringend advies overplaatsing naar andere school) en waarin duidelijk wordt verteld dat de grenzen van de school in zicht komen.

Mogelijke acties:

- Straffen (in overleg met directie) als uit de klas plaatsen voor langere of onbepaalde tijd, uitsluiting van bepaalde activiteiten (zwemles, buitenspeelpauzes) voor langere of bepaalde tijd, schorsing.
- Overleg met IB over mogelijke aanmelding bij zorgteam (Kindkracht) voor ambulante begeleiding aanmelding voor time-out projecten e.d.

Categorie 5: Structureel onaangepast gedrag waar door de school geen of onvoldoende invloed (meer) op uitgeoefend kan worden om gedragsverandering te bewerkstelligen.

De grens van de school is bereikt. Volgens de richtlijnen van het verwijderingsproces van VCPO-Spijkenisse wordt een verwijderingsprocedure gestart. Gesprek met ouders altijd o.l.v. directielid. Overleg over overbruggingsmaatregelen als uit de klas verwijderen, overplaatsen naar andere klas, leerplicht inschakelen, enz.

Indien ouders of andere bezoekers zich schuldig maken aan agressief gedrag (verbaal en/of fysiek), geweld, vandalisme, diefstal, discriminatie en intimidatie zal hen door de directie de toegang tot de school ontzegd worden. Hetgeen kan leiden tot verwijdering van de leerling. Gehandeld zal worden volgens de richtlijnen van VCPO-Spijkenisse.